

The background of the entire cover is a close-up photograph of teal-colored grass blades. The blades are covered in numerous small, glistening water droplets, giving the scene a fresh and dewy appearance. The lighting is soft, highlighting the texture of the grass and the clarity of the water.

Sitten
alkoi

LAURA LÄHTEENMÄKI

sade

WSOY

Laura Lähteenmäki

SITTEN
ALKOI SADE

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ
HELSINKI

Kiitos, Ville ja tytöt.
Kiitos, sisarukseni perheineen ja vanhempani.

Kiitos, Silja Koivisto, Jonna Riikonen, Päivi Kujala,
Grace Dandison, Anna-Mari Nurminen ja Anna-Riikka Carlson.

Kiitos, niin nykyiset kuin kadonneet ystävät.

Kiitos WSOY:n Kirjallisuussäätiö sekä
Taike – Kirjailijoiden ja kääntäjien kirjastoapurahalautakunta.

Sivujen 87, 95, 277 lainaukset (kursiivilla) teoksesta Chinua Achebe:
Kaikki hajoaa (suom. Heikki Salojärvi). Basam Books 2014
(alkuteos *Things Fall Apart*, 1958).

© LAURA LÄHTEENMÄKI JA WSOY 2020
ISBN 978-951-0-44532-7
PAINETTU EU:SSA

»Ihmiset poistuvat hiljaa kuin valo.»

– CAJ WESTERBERG, 1969

*»Älä ole niin rakastunut,
ettet huomaa, kun sade alkaa.»*

– MADAGASKARILAINEN SANONTA

I

PYHÄINPÄIVÄ

Ojó

Meidän olohuoneesta mentiin takapihalle helmi-verhon läpi. Verhossa roikkui punaisia, keltaisia, vihreitä ja violetteja muovihelmiä, ja niiden välissä kilisi puisia lankarullia. Ne olivat tummuneet ajan myötä, kostuneet ja kuivuneet ja muuttuneet mustiksi, kun lapsina näpersimme niitä pienillä sormillamme. Jos aurinko paistoi verhon läpi, läikkyi olohuoneen lattialla kirjava meri. Ja verhon pitämä ääni, kalina ja helinä, se oli meidän kodin musiikkia. Se soi läpi lapsuuden ja nuoruuden, aina kun joku meni tai tuli.

Ajattelen sitä verhoa, kun seison rantaravintolan seinän vierellä kaukana kotoa ja näen, että myös ravintolassa on verho salin ja keittiön välissä. Kun lepuutan seinää vasten selkääni, ajattelen, että tuollainen verho on melkein kuin ovi tai seinä, mutta silti se on vain verho. Sen läpi näkee ja voi mennä, mutta samalla se pitää ihmiset erillään: kodin väen ja naapurit, ravintolan työntekijät ja asiakkaat.

Ravintolan verho on tehty sinisistä ja valkoisista muovisuikaleista, jotka läpsyvät, kun tarjoilijat menevät siitä läpi. Toisilleen vitsailevat, ripeät tarjoilijat puskevat

olkapää edellä verhosta, jotta se ei osu heidän tuomiinsa ruokiin. Työn touhussa he eivät huomaa, kun tasaan tässä hengitystäni juoksemisen jälkeen.

Alaselkää jomottaa, mutta sinnikkäästi ajattelen sitä kodin verhoa. Ajattelen jotakin. Ajattelen, miten pikkusisko antoi verholle vauhtia, jotta se kalisisi. Mietin, kiinnittikö äiti verhon oveen vai oliko se isä. Ajattelen, ettei verho ollut vain koristus vaan esti itikoiden lentylyn sisään tai kanojen tepastelun. Ne hassut kun pelkäsivät välkkyvää ja kilisevää verhoa ja pitivät sitä silmällä nokkiessaan takapihalla maata.

Virnistän, kun mietin niitä hölmöjä kanoja. Sitten painan huulet tiukasti yhteen.

Suun pitää olla kiinni, sillä siellä on aukko siinä, missä ennen oli hammas. Eikä muutenkaan ole syytä virnuiluun. Vaikka lönkytin rantaa jo monta kilometriä, joku voi olla edelleen kannoillani.

Olkapäähäni naputetaan. Melkein kuolen säikähdyksestä, mutta se on vain ravintolan tarjoilija.

Tyttö on ikäiseni. Tällä on tumma, sileä tukka, joka on luikeroletillä selässä ja rivi korvakoruja välkkyi toisessa korvassa. Käsivarteen on tatuoitu lintuja, jotka lentävät siivet auki. Tyttö tuoksuu kukkasaippualta ja melonilta. Silmät ovat ruskeat ja lempeät, mutta tyttö säksätää minulle. En ymmärrä sanaakaan.

Vastaan englanniksi. Sanon, että anteeksi, lepäsin tässä hetken.

Hän hämmästy, kun kuulee, miten hyvin puhun, tai ehkä hän hämmentyy, kun olen kohtelias. Hän vaihtaa

kielen englanniksi, mutta puhuu minua huonommin. Ymmärrän silti, että minun pitää mennä pois.

Away, tyttö toistaa ja tekee kädellään hus hus -liikkeen.

Pyydän vielä kerran anteeksi, otan Pace-kangaskassin, jonka laskin jalkojen väliin, ja alan tehdä lähtöä. Ei ole tarjoilijatyön vika, että hän häätää minut pois, sillä totta kai on epäilyttävää, jos ravintolan seinustalla norkoilee joku kaltaiseni. Nyökkään ja katson häntä vielä kerran silmiin, jotta hän näkisi, että olen ihan kunnan ihminen. Sitten lähdän taivaltamaan hiekan yli kohti kiipeilytelinettä.

Teline kasvaa sitä suuremmaksi, mitä lähemmäksi kävelen. Astelen selkä suorana, pidän vatsan sisässä ja katseen lapsille rakennetussa riippusillassa. En käänny vilkuilemaan taakseni. Ylpeys se on minullakin, ajattelen vaikka arvaan, että tarjoilija killittää perääni.

Sen yön nukun liukumäen alla, eikä kukaan tule häiritsemään untani. Pelkään läpi yön, että ötököitä kipittää suuhun ja korvakäytäviin. Mietin siskoja, kuuntelen ääniä. Silti saan vähän nukuttua.

Kun aamulla oion hametta kiipeilytelineen vieressä, näen rantatiellä punatukkaisen naisen. Hän tuijottaa suuntaani eikä käännä päätänsä, vaikka huomaa, että minä huomaan. Katselen vähän aikaa hiekkaa jaloisani, jotta nainen ymmärtäisi häipyä, mutta kun vilkaisen taas, hän on vieläkin siinä ja puristaa olkalaukkuja kainalossa. Ehkä hän miettii, mikä on tarinani, ehkä hän huutaa minulle kohta jotakin kurjaa.

Mutta silloin hän nostaa kätensä ja viittilöi luokseen.

Vilkaisen kummallekin sivulleni ja vielä liukumäen päälle. Ei ketään mailla halmeilla. Tarkoittaako hän todella minua? Mitä asiaa hänellä voi olla? Haluaako hän valittaa, että nukuin liukumäen alla, vai onko hänellä jotakin muuta mielessään?

Olen niin jännittynyt, että työnnän kielen hampaankoloon, sinne mistä puuttuu se hammas, ja otan kassini mäen luiskalta.

Paula

Pihatien varrella kasvaa korkeita koivuja. Se ei ole mikään hieno koivukuja, joka johtaa maantielle tai jonka puut olisi istutettu säännöllisin välimatkoin, vaan puut ovat alkaneet aikoinaan kasvaa miten sattuu. Joskus Lasse harkitsi jonkin puun kaatamista, epäili sitä sisältä lahoksi, mutta ei saanut sitten aikaiseksi.

Nyt yksi koivuista on kaatunut yöllä syysmyrskyssä ja katkaisee reitin maantielle. Kun Paula lähtee hakemaan lehteä tienvarren postilaatikosta, hän näkee heti rappusilta, mitä on tapahtunut. Voi ei, hän sanoo ääneen, ja vaisu *voi ei* lokakuaisessa aamussa ensin vähän naurattaa. Mutta sitten hän ymmärtää, että kaatunut koivu vaikeuttaa hänen elämänsä aika lailla. Hän ei esimerkiksi pääse autolla töihin, sillä auto on motissa koivun väärällä puolella. Niinpä hän palaa sisälle ja alkaa tutkia bussiaikatauluja.

Tosi ikävää, äiti, Elina sanoo iltapäivällä.

Tytär on tullut töiden jälkeen katsomaan puuta. Elinan katumaastoauto on parkissa kaatuneen koivun takana, ja siellä hän seisoo Soman ja Simon kanssa.

Ei se näyttänyt noin isolta pystyssä, Elina huutelee puun takaa, ja lapset kapuavat rungolle ja tasapainoilevat lehdettömien oksien välissä.

Puun kaatuminen ei ole itkun asia – pahempaakin on viime vuosina tapahtunut – mutta Paulalla ei ole aavistustakaan, miten puunköriläs saadaan tieltä pois.

Elina näyttää myötätuntoiselta mutta myös hieman kyllästyneeltä. Hänellä on paljon töitä ja lapset koko ajan vastuullaan. Ja nyt on vielä tämä puu.

Sahataan se niin pieniksi paloiksi, että jaksetaan kiertää ne pois tieltä, Paula sanoo. Yksi oksa kerrallaan, hän vakuuttelee tyärtä, ja Elina lähtee suutaan mutristaen hänen kanssaan vajalle katsomaan sahaa.

Sahan päällä on vuosien pöly, ja se tuntuu nostettaessa kevyeltä.

Sen tankki on vain tyhjä, Paula sanoo, ja he katselevat vajassa ympärilleen: seiniä kiertävillä hyllyillä on Lassen vanhoja laatikoita, kuivuneita maalipurkkeja, rivi Elinan luistimia ruostuneine terineen sekä sotkuinen työkalupakki. Yhdellä hyllyllä on vierekkäin kolme eriväristä kanisteria, jotka Elina hakee höyläpenkille. Kussakin loiskahtelee jotakin.

Paula valitsee yhden ja kiertää oranssia korkkia. Hän ei saa sitä auki – joko Lasse tai Kasper on vääntänyt sen tiukasti kiinni – mutta Elinan voimat riittävät, ja he kaavat tankkiin bensaa.

Vedä tuosta, Elina komentaa ja näyttää pientä kahvaa.

Kun Paula nykäisee, saha ei päästä inahdustakaan. Tuntuu, ettei vetoon saa voimaa, vaan kahvan perässä

tuleva naru vain läpsähtää. Paula yrittää uudestaan, napakammin, voimakkaammin, mutta taas kuuluu vain inahdus ja kelan rullauksen ääni. Elinakin kokeilee pari kertaa, mutta laskee sitten sahan höyläpenkille.

Ei me osata, äiti, Elina sanoo.

Välillä tuntuu, että tytär antaa periksi liian helposti. Elina viihtyy työpaikoissakin vain pari vuotta ja vaihtaa taas. Paula ajattelee joskus, ettei Elina ole ymmärtänyt, että sinnikkyys tuo onnen ja tyytyminen siihen, mitä ihmisellä jo on.

He katselevat sahaa ja sitten vajan ovesta pihalle. Pelloilta puskee myöhäissyksyn kostea kylmyyttä ja hämärä valtaa pihan. Märkä ruoho, viimeiset mädät omenat ja naapurista leijuva savu tuoksuvat.

Omenapuut ovat jo pudottaneet lehdet. Jos Paula odottaa vielä muutaman päivän, lehdet litistyvät tasaruskeaksi, tiiviiksi matoksi, jonka voi kieräyttää haravalla kottikärryyn ja puskea kärryllä pellon yli metsään. Mitä pidempään hän odottaa, sitä tiukempaan lehdet painuvat ja sitä helpompaa niiden siirtely on. Mutta jos odottaa liian pitkään, tulevat ensimmäiset yöpakkaset, jotka jäädyttävät pihan. Silloin jäisiä lehtiä ei saa enää haravalla irti vaan lehtikasa nousee raskaana laattana, joka raapii käsiä.

Vajalle näkyvät hänen omakotitalonsa olohuoneen ja kamarin ikkunat. Keittiön ja työhuoneen ikkunat katselevat pellon yli toiseen suuntaan maantielle ja siitä toisen kynnetyn pellon yli naapuriin, joka sai kesällä uudet asukkaat. Vielä Paula ei ole tavannut uusia naapureita,

mutta nämä antoivat suuren nurmikkonsa kasvaa heinikoksi, joka lakosi sateen myötä kuin suuri kämmen olisi painanut sen lyttyyn. Heinän keskelle tuotiin syksyllä isoja puunrunkoja, jotka ovat kai jonkinlaisia koristuksia tai sitten ei.

Tilaa joku joka osaa, Elina sanoo, ja kun Paula ei vastaa, Elina tuhahtaa.

Yksi ainoa puhelu, äiti, tytär sanoo äänellä, josta huokuu, että hän on tottunut soittamaan palveluja ja ihmisiä paikalle ja maksamaan siitä.

Elinan yksioikoisuuden ei pitäisi olla Paulalle enää mikään yllätys, mutta silti se aina välillä tyrmistyttää häntä. Elina puolestaan ei jaksa Paulan vaitonaisuutta ja tuiskahtaa, että hänellä on riittävän rankkaa ilman mököttämistäkin.

Metsä jää heidän taakseen, se jatkuu pienen pellon takana monta kilometriä synketen ja sanketen. Vuosia sitten Paula ja Lasse kävelivät metsän halki ja päätyivät naapurikuntaan tien varteen. Heillä oli eväitä mukana, ja he tulivat taksilla takaisin. Lämpimässä, tasaisesti hurisevassa taksissa Paula antoi päänsä painua Lassen anorakin olalle ja nukahti. Siitä on kauan.

Itätaivaalla puolestaan loimottavat kaupungin oranssit valot. Siellä, loivan mäen takana on myös maatalo, jonka peltoja nämä ovat ja jonka poika seurusteli lukioaikana Elinan kanssa. Lassen mielestä Elina olisi voinut ottaa naapurinpojan, joka ajoi puuperäkuormaa traktorilla ja toi heille äitinsä lähettämää ternimaitoa. Elina otti sitten Kasperin.

Nykyään naapurinmies auttaa Paulaa erilaisissa taloon liittyvissä hommissa, ja hän auttaisi varmasti mielellään koivunkin kanssa, mutta Paula ei kehtaa aina kysyä.

Ei me onnistuta, Elina sanoo taas ja puhaltaa lämpöä sormiinsa, joita kylmä moottorisaha äsken kalvoi.

Paula tietää sen. Jos Elina, Paulaa parikymmentä vuotta nuorempi, juoksua harrastava nainen ei saa koivua palasiksi – tai edes sahaa soimaan – ei hänestäkään ole siihen.

Mutta samalla hän tietää, että joku toinen olisi jo ajat sitten alkanut pilkkoa koivunraatoa, sahannut ensin isoimmat oksat irti ja siirtynyt sitten saha laulaen rungon kimppuun. Sillä välin he olisivat Elinan kanssa raahanneet oksia tieltä sivuun ja pellonpähän.

Viimein Elina katkaisee hiljaisuuden ja sanoo lähtevänsä lenkille, jos se sopii Paulalle. Kun Paula ei vastaa, Elina sanoo tiukemmin, että hän niin harvoin nykyään pääsee.

Mene vaan, Paula sanoo, mene ihmeessä!

Elina harppoo jo taloa kohti pitkin askelin niin kuin Paulakin ennen. Elinalla on samanlainen vaalea tukkakin, jota tytär pitää nykyään sinne tänne heilahtelevalla poninhännällä.

Joku Elinan tuttu lupaa tulla Elinan pyynnöstä raivaamaan puun, ja parin päivän kuluttua puu on sahattu Paulan työpäivän aikana puolen metrin pätkiin, jotka on vieritetty pihatien molemmille pientareille.

Lauantaiaamuna Elina tulee taas lapsineen, ja he alkavat kiskoa oksia pellonlaitaan. Soma raahaa pieniä

oksia, Simo itseään suurempia. Sitten Soma luovuttaa ja kiipeää lempiomenapuuhunsa, roikkuu oksalla pää alaspäin napa vilkkuen. Simo jatkaa, vaikka varmaan hänkin keikkuisi mieluummin omenapuussa tai olisi sisällä lämpimässä talossa.

Paula ja Elina vierittävät rungon kappaleita puuvajalle, ja tuntien uurastuksen jälkeen oksat ovat pellonpäässä ja osa rungosta vajan seinää vasten odottamassa, että jokin taivaallinen käsi pilkkoisi sen polttopuiksi. Elina on tyytyväinen heidän uurastukseensa ja iholle nousseeseen hikeen. Hän lähtee laittamaan saunaa päälle, ottaa Simon kainaloonsa talon portailta ja odottaa, että Soma juoksee jostakin heidän luokseen. Sitten kolmikko nousee Paulan talon portaita kuistille.

He ovat Paulan perhe.

Ojó

Rouvan alakerrassa asuu englantilainen tyttö, joka on pitänyt meitä koko yön valveilla. Rouva sanoo, että tyttö laulaa oman maansa kansallislaulua, ja hän laulaa-kin sitä lujalla äänellä, laulaa kuin olisi jalkapallopelissä ja kannustaisi suosikkijoukkuettaan. Tytöllä on kantava ääni, ja hän on kutsunut kotiinsa muitakin hoilottajia. Poikia ja tyttöjä, ja he laulavat niin hurjina, ettemme saa unta. Me huokailemme, rouva yläkerran kamarissa, minä portaiden alle levitetyllä patjalla. Välillä rouva nousee, avaa sisäikkunan, joka aukenee valokuiluun – se on kapea tila ihmisten kotien välissä – ja työntää pään ikkunasta. Mutta mitä se auttaa? Vain minä kuulen huokailun ja vaimean huudon: *Please, please*, olkaa hiljaa! Rouva pamauttaa ikkunan kiinni.

Aamulla hän on rättiväsynyt. Hän kiskoo kaihtimen ylös ja laahustaa takaisin sänkyyn. Niin hän on tehnyt viikon jokaisena aamuna, jotka olen täällä ollut: kaihdin ylös ja taas pehkuihin. Minä puen mekon, odotan häntä. Yritän päätellä, milloin hän tulee alakertaan. Pidän pannua valmiina, kahvit siellä ja vesi. Aina kun luulen, että hän alkaa laskeutua portaita tähän huoneeseen, jossa

on pyöreä ruokapöytä, kolme tuolia sen ympärillä sekä punainen sohva, patja portaiden alla ja näppärä keittiö liesineen ja jääkaappeineen, kiiruhdan hellan viereen ja olen valmiina kaasun kanssa. Mutta sitten kuulen, että rouva menee vain yläkerran vessaan, pissaa tai tekee tuotokset ja palaa sänkyyn. Niin käy monta kertaa ja aion jo vaihtaa veden pannuun, mutta en uskalla avata hanaa. Ettei hän herää, jos hän nukkuu. Ettei hän suutu.

Vaikka ei hän ole yhtään ärtyisä vaan luulen, että hän jurolla tavalla jopa tykkää minusta. Hän pitää, kun laulan ja juttelen, laitatan ruokaa ja kiharran hänen punaista tukkaansa raudalla. Olen huomannut, että mitä enemmän puhun, sitä innokkaammin hän nyrpistää pisamien peittämää nenäänsä ja nyökyttää päätä. Joka päivä puhun vähän enemmän ja hän nyökyttää lisää. Nyt pulputan jo kuin papupata, eikä rouva kyllästy vaan katsoo kummissaan, jos olenkin hiljaa.

Juoksen taas hellan luokse, sillä nyt näen jo sukat. Ne ovat kammottavat, harmaat ja isot, ja hän kiskoo niitä vähän väliä ylemmäksi, vaikka ne valuvat taas ja venyvät pitkiksi. Hän on sanonut, että tšekäläiset kivilattiat ovat niin kylmät, että sukkia pitää käyttää. Ja hän on sanonut senkin, että muut ihmiset kulkevat täällä kengät jalassa sisällä, mutta hänellä on nämä sukat.

Sukkien jälkeen alakertaan laskeutuu kylpytakin helma. Mustia pöllöjä valkoisella pohjalla. Pehmeinen, rouvalta haiseva, punaviinitahroja rinnoilla. Hän rakastaa pöllötakkia ja voi hipsiä siinä koko päivän. Seläistakaan en ole ennen nähnyt, vaan olen tottunut, että

aamalla kiskaistaan päivävaatteet ylle, huuhtaistaan kasvot ja kainalot, ja sitten käydään käsiksi päivän puuhiin. Mutta kauniilla rouvalla on toiset tavat ja vain vähän puuhaa.

Hei Ojó, rouva sanoo ja pörröttää tukkaani, huomenta, pallero!

Minusta on ihanaa, kun hän sanoo, että Ojó eikä Hojo Hojo. Minua liikuttaa, että hän on kiitollinen niin vähästä, kutsuu pullaksi tai hassuksi ja pörröttää hiuksia. Eihän ole mikään vaiva keittää kahvia, kun vertaa sitä siihen, mitä saan häneltä.

Hän istuu huokaisten pöydän ääreen ja kourii värjättyä tukkaansa kaksin käsin.

Naapuri saakeli, hän kähisee. Piti meitä hereillä.

Minäkin pudistelen päätä. Kuuluu ärtyä, kun yksi ei kunnioita toisen unta.

Talossa kuuluu kaikki, rouva sanoo. Kun joku siirtää tuolia, jalan raapaisu kivilattiaan on eläimen parahdus lähellä. Se kuuluu, kun pissataan tai veitsi putoaa. Kaikki kolina ja suhina, pauke ja pieru. Rouva kertoo, että pelkäsi ennen talon ääniä, mutta nyt hän on niihin tottunut.

Totisesti, nyökytän rouvalle, melkoista melua! Vaikka salaa ajattelen, että on sitä kuultu pahempaakin kuin yksi tuolinjalka tai pieru tai englantilaistyttö.

Jatkoivatko he aamuun saakka? rouva kysyy ja katsoo seinällä olevaa kelloa. Hän katsoo sitä usein, vaikka ei ole menossa minnekään. Hän ei käy töissä vaan hakee rahat Santanderin seinästä ja panee ne käsilaukkunsa vetoketjutaskuun, kiskoo laukun ison vetoketjun kiinni

ja nostaa laukun hihnan pään yli. Kun hän kulkee kaupungilla, hän vilkuilee kuvaansa kauppojen ikkunoista ja puristaa olkalaukun hihnaa kainalon kohdalta.

Naapuri lopetti juhlat kello seitsemän, sanon.

Kello seitsemän, rouva parahtaa. Nyt teen kyllä valituksen.

Tehkää, rouva! huudahdan, mutta silloin hän vilkaisee minua kuin ei olisi muistanut, että minäkin olen siinä eikä hän höpise yksinään. Vetäydyn patjalle portaiden alle ja lasken pään.

Anteeksi, rouva.

Minä en ole mikään rouva, hän tiuskaisee suuntaani, vaikka on hän. Hän on kertonut, että on ollut naimisissa, ja kyllä silloin on rouva, vaikka ei enää olisi sitä miestä, jonka vuoksi on rouva. Hän on sitä paitsi yhtä vanha kuin mummi, vaikka sitä on kyllä vaikea uskoa. Hänen tukkansa on niin punainen ja hän kuntoilee violetilla matolla, jonka levittää lattialle. Lisäksi hän on käsittämättömän rikas.

Anteeksi, kuiskaan vielä ja toivon, että hän antaa, sillä siitä ei tule mitään, jos hän työllääntyy minuun ja ajaa pois. Se olisi kaiken loppu, ihan totta, loppu. Tolkutan itselleni, etten sano enää rouva, sillä on hänellä nimikin.

Olette niin hyvä, sanon.

Mutta hän ei pidä, että sanon niinkään ja mulkaisee minua vaaleilla silmillään, jotka ovat unettoman yön jälkeen turvoksissa.

Kahvi alkaa sihistä, nousta pannun alaosasta kapeaa putkea. Kohta kuuluu innokasta pulputusta, kun kahvi

törmäilee pannun alumiinisiin seiniin, ja nenään alkaa työntyä ihana, väkevä tuoksu. Nousen, kipitän hellan luo, lämmitän maitoa pikku-uunissa niin kuin rouva on neuvonut. Kolmekymmentä sekuntia. Uunin punaiset numerot laskevat alaspäin ja heilutan lanteita kellon tahdissa. Napsautan oven auki, kun kuuluu iloinen kilahdus. Minulla on liinan alla leipää, ja voi on parahiksi pehmennyt. Ojennan veistä.

Olkaa hyvä!

Kiitos, Hojo Hojo, rouva sanoo leppyneenä, ja lämpö leviää joka puolelle kuin hän voitelsi minua tuolla veitsellä.

Kun pääsin rouvan luo, sanoin, että minua voi sanoa Ojoksi, vaikka oikeasti olen Ojõ etì. Rouva pyysi minua kirjoittamaan nimeni mutta ei oppinut sitä. Hän sanoi, ettei nimi muistuta mitään, mitä hän on kuullut. Hän hoki nimeä kuin se olisi mahdoton. Sitten hän keksi, että kutsuu minua Hojo Hojoksi, ja nauroi. Edelleen tuo hölmö nimi saa hänet riehakkaaksi.

Äiti alkoi kutsua minua lapsuutensa kielellä sen päivän mukaan, jona synnyin, vaikka minulla on myöskin tavallinen nimi, kuten siskoillani Claralla ja Joylla ja sillä pienimmällä: Preciousilla. Aina kun sanoin kotona jollekulle nimeni, sitä alettiin äimistellä ja kysyttiin, oliko äidillä viirannut päästä. Mutta mietittiinhän sitä muutenkin, sillä äiti on sellainen, huolissaan kaikesta ja toimi välillä kuin mieltä vailla.

Rouvaa nimeni tarina ei kiinnosta, enkä ole kertonut hänelle, että perjantaista sanotaan meilläpäin, että jos

jotakin pitää tehdä perjantaina, kannattaa se tekeminen lykätä, sillä perjantaina hommat menevät aina pieleen.

En tietenkään tykkää tästä tarinasta. Kukapa haluaisi olla niin surkean päivän lapsi! Mutta rouva ei kysy minulta mitään, ei yhtä ainoaa kysymystä, vaan hänelle riittää vain tieto, mistä olen kotoisin.

Kun kerroin hänelle kotimaani, hän sanoi tietäväisenä, että se on todella suuri maa. Hän sanoi tämän sellaisella äänellä kuin minä en olisi koskaan kuullut, että meitä on tosiaan parisataa miljoonaa. Silloin mietin vähän, onko rouvan käytös kohteliasta vai epäkohteliasta, mutta en oikeasti välitä. Minä olen sitä paitsi nuori ihminen, eivätkä nuoren ihmisen asiat kiinnosta vanhaa ihmistä, eivät edes nuoren ihmisen vanhan maan asiat.

En edes halua kertoa enempää. Minä en ole rouvan luona itseni vuoksi vaan rouvan takia. Ajattelen, että tehtäväni on pitää rouva pystyssä, laittaa hänelle ruokaa ja huolehtia hänestä. Siksi saan olla täällä.

Aah, rouva huokaa, kun saa maitokahvin huulilleen ja haukkaa vehnäleipää. Voi tirskuu hänen hampaittensa välistä, ja hän nuolaisee sitä kielellä. Senkin sokeripala, hän sanoo minulle vähän moittivaisesti, ja kihnutan jalkoja mielihyvystä toisiaan vasten. Työnnän kielenkärjen hampaan koloon ja hieron ientä kielellä. Siitä on tullut minulle vähän tapa.

Rouva ei voi kehua minua liikaa. Silloin olen kuin pikkukakara.

Äiti sanoi aina, ettei lasta voi turhaan lellitellä eikä sille voi hokea liikaa, kuinka suloinen se on. Aina pitää

ottaa pikkuinen syliin ja kuulla sen asia. Lapsi on tärkeä, äiti sanoi ja hamusi meidät syliin, vaikka äidillä oli pian kiire puotiinsa ja sitten hän alkoi iltaisinkin mennä menoihinsa, joista me emme kukaan tykänneet. Mutta meillä oli hyvä koti, puhdas ja nätti, ja ihan mielettömästi ruokaa varastossa. Minun tehtävä oli ostaa koulun jälkeen kasviksia ja laittaa iltaruoka. Jo pienenä opin viipaloimaan, kuorimaan, silppuamaan, paistamaan ja hämmentämään. Kaksitoistavuotiaana osasin saman mitä äiti.

Äidin neuvot auttavat minua rouvankin luona. Kun laitan hänelle ruokaa, hän vahvistuu ja tykkää minusta vielä enemmän ja pitää tarpeellisena. Hymyilen, kun hän haukkoo henkeään ja hörppää viiniä ruuan päälle. Hän pyytää minua käyttämään haarukkaa ja panemaan seuraavalla kerralla vähemmän maustetta. Ja silloin minä ajattelen iloisena, että on siis seuraavakin kerta.

Aamukahvin jälkeen lähdemme kävellen rantakahvilaan. Sinne mennään melko pitkästi yhtä rinnettä alas, ylitetään vilkasliikenteinen tie ja sitten astellaan kiiltävin kivin laatoitettua puistotietä erikoisten, korkeiden puiden alla. Kahvila on ihan rannalla, melkein keskellä hiekkaa, ja sen terassilla on rouvan kantapöytä kellastuneen varjon alla. Me istuudumme valkoisille muovituoleille ja käänämme tuoleja, jotta näemme merelle. Rouva saa heti keltaisen viinin korkeajalkaisessa lasissa, jonka pinnassa on satoja naarmuja sadoista tiskikerroista. Minä saan *pastel de natan* ja mehun.

Rouva katselee ympärilleen, ja minäkin katselen mutta huomaamattomammin. Minulla on syytäkin

pelätä, mutta rouva on peloissaan kaikesta ihan pienestä. Hän rynkyttää ulko-ovea illalla ja nykii yläkerran liuku-ovea, jotta se on varmasti kiinni eikä kukaan pääse teras-sinkaan kautta sisälle. Äitikään ei ollut ihan noin suuri pelkuri.

Rouva nyökkää kahvilan naapuripöydässä istuville vanhoille miehille, jotka ovat täällä kuulemma joka aamu, ja vilkaisee toista pöytää, jossa nauraa tauolle tul-leita haalarimiehiä. Ohi kulkee lapsia, jotka roikkuvat vanhempiansa käsissä, ja ryhmä koululaisia harppoo vaaleansinisissä paidoissa ja suuret reput selässä.

Rouva tähyilee rannalle, siristää silmiään jo tutusti ja alkaa tuijottaa:

Neljän vanhan naisen ryhmä etenee hiekkaa pitkin. Naiset rupattelevat toisilleen, kulkevat kohti hiekan ja veden rajaa ja levittävät sinne kankaat ja käyvät niille makaamaan.

Ovatko nuo tuttujaanne? kysyn. Rouva kieltää ja pudistaa vielä päätään. Silti hän näyttää siltä, että tutus-tuisi naisiin kernaasti. Ehkä hänkin haluaisi paneutua naisten vierelle ottamaan aurinkoa.

Kun rouva on poissa, kaupungilla tai jossakin kuppi-lassa juomassa viiniä, talo on tyhjä. Se kumisee onttona ja hylättynä. Silloin minusta tuntuu kuin siellä ei olisi kukaan koskaan asunutkaan, ei hajuakaan rouvasta, ei inahdusta, ei valon lepatusta seinällä. Kaikki rouvan tavarat menettävät voimansa, ja se mikä hetki sitten oli hauska ja nokkelasti valittu esine – rannalta tuotu lin-

nunsulka tai muki, jossa on mustekyniä – onkin nyt tomuinen, apea kapine. Silloin käyn makaamaan patjalle, katselen Jeesuksen kuvaa ja käännän selän huoneelle. Odotan rouvaa. Odotan, odotan. Höpisen itsekseni ääneen, että kaikki on hyvin juuri nyt, kukaan ei tule tänne, kiitos Jumala, ettei D tule. Kiitos, että meillä ei ole tässä patjalla mitään hätää.

Olemme
osallisia
toistemme
tarinoissa
– halusimme
tai emme.

”Lähteenmäestä on kehittynyt tarkoin pürrettyjen
ihmis- ja miljöökuvausten ansiosta yksi takuuvarmoista
kirjailijoistamme. Hänen kirjoihinsa ei pety.”

– EEVA, EIJA HUSAARI

www.wsoy.fi

84.2

ISBN 978-951-0-44532-7